

Nota de plată

Întâlnirea cu Dana Dogaru a căpătat un caracter de urgență după ce o văzusem în **Prințul negru și Puricele**. Două partituri executate cu voce-bună, cu abilitate, cu autoritate, și se mai pot înșira și alte atribute ale înaltului profesionalism cu care un actor de clasă își doțează orice apariție scenică, indiferent de context. Dar după unul, două (ceea ce începe să devină deja un șir de) roluri în care vedeta „ridică la plasă” alte vedete, începe să se instaleze un sentiment de subîntrebare, ca la un concurs de atletism unde știi că poți obține recordul într-o anumite disciplină, dar ești folosit la probe de pentatlon, pentru ca echipa să poată obține puncte. Actorul nu numai că trebuie să fie în formă întotdeauna pentru că e mereu într-un concurs implicit, dar așteaptă și șansa ca teatrul să aibă și piesa, și regizorul, și disponibilitatea pentru clipa lui de excepție. Clipă care nu vine de la sine, ci trebuie provocată și apoi ocrotită. Între festivaluri și înmormântări (de la data înregistrării interviului – în ziua în care a murit Gina Patrichi – până la data predării lui, și George Constantin a devenit un subiect care pretinde verbul la trecut), viața actorului se desfășoară pe termen scurt. Dana Dogaru nu face o dramă din asta, dar e un sentiment mereu prezent care îi ordonează și percepția succesului, și a timpului care trece.

Pentru a descoperi adevărul altora – al personajelor – e necesară o relație corectă cu propriul tău adevăr și, în ambianța ei casnică, Dana Dogaru își trăiește destinul comun cu o grație cuviincioasă. Putem vorbi la nesfârșit despre cum a fost și cum o să fie, revine ideea prețului care trebuie plătit, dar moneda din care e alcătuit acest preț va rămâne un veșnic secret.

Ți aduci aminte de Cinci seri?

■ A fost spectacolul meu de diplomă. Chiar acum câteva zile îi povesteam fetei mele, atât cât puteam eu să povestesc, cum a fost. Eu m-am speriat când Beate Fredanov – cea mai bună profesoară de teatru – m-a distribuit în Tamara. Îmi doream să joc orice rol din piesa aceea, dar nu femeia la patruzeci de ani. E cea mai grea compoziție.

Câți ani aveai atunci?

■ Douăzeci și unu. Sigur că avusesem o experiență de viață, nefericită, dar care probabil mi-a folosit în meserie. În meseria asta totul se plătește – eu am plătit probabil înainte – și m-am speriat când am primit rolul. A trebuit să bântui, să observ, să văd. Dar nimic din ce vedeam nu-mi dădea vreun indiciu: fiecare femeie reacționa în alt fel și nu izbuteam să alcătuiesc un contur precis. N-aveam încotro, trebuia să-mi dau examenul de diplomă. Beate, ca profesoară și ca actriță, era foarte ciudată: lucra foarte mult la amănuntele expresiei. Astfel că totul s-a decis când a trebuit să joc întâlnirea cu un bărbat pe care nu-l mai văzusem de 20 de ani: m-am hotărât să pun bigudiuri.

Asemenea amănunte au eliminat melodrama.

■ Probabil că era și vârsta mea de vină: eram tânără și n-aveam imaginea celor de 40 de ani pe care îi jucam. Dădea bine.

Ai numărat câte roluri ai mai jucat de-atunci?

■ Nu, n-am numărat. Socotesc că am făcut foarte puține lucruri în teatru, neavând decât șansa întâlnirii cu Dan Micu: alături de el m-am dezvoltat, alături de el am făcut niște spectacole foarte bune, pe care le pot numi spectacole. În rest au fost niște înscenări, prestări-servicii.

Cred că exagerezi. Sunt multe roluri în care ți-ai luat viața scenică pe cont propriu, cu un succes remarcabil.

■ E adevărat, dar totuși mi se pare foarte puțin. Când mă gândesc că au trecut deja optsprezece ani... În mod normal ar fi trebuit să am vreo 25 de spectacole bune la care să mă refer. Or, eu am doar câteva. De jucat, am jucat mult. Sunt angajata unui teatru foarte popular, cu premiere multe, cu sală plină.

Dana Dogaru în *Taifun de Cao Yu*, Teatrul „Nottara” (regia: Alexandru Dabija)

□ **Tu, în sinea ta, te consideri un câștigător?**

■ Așa aș vrea să mă consider. În orice caz, sunt din tagma câștigătorilor, nu foarte sus, dar nici foarte jos. Îmi păstrez cota și sunt atentă să fac întotdeauna ceva în plus față de ce am făcut. Cum a făcut Vali Seciu, în **Pescărușul**, unde și-a schimbat complet imaginea. Extraordinar a fost cum și-a schimbat-o, începând de la fizionomie, până la stilul de a ataca, până la mijloacele de expresie. Sigur, e foarte greu să fii mereu altul.

□ **Actorul e, poate, imaginea cea mai la îndemână a metempsihozei. Nu trebuie să moară ca să trăiască alte vieți, în alte epoci. Și poate de aici vine curiozitatea cu care e înconjurat.**

■ E o șansă pentru care plătim întotdeauna. Ai bucuria de a-ți schimba identitatea – lucru care nu știi de unde vine, în orice caz simți că, dacă e foarte bine, cineva e cu tine. Nu știi dacă aripile i-au căzut sau nu, dacă e cel bun sau cel rău, nu știi cine te ajută, dar te ajută cu siguranță și e lângă tine: când identificarea e perfectă. Dar imediat urmează plata. Plătești cu viața, cu boli, cu necazuri, cu moarte.

□ **Deci nu e totuși în firea omului să fie mai mulți.**

■ Nu, nu e în firea lui. Sigur că omul nu e simplu. Un singur om presupune o mulțime de fațete și de mistere. Îi e greu să se uite în oglindă și să accepte răul din el. Când ești artist trebuie să știi cum să-l aperi pe lago, trebuie să descoperi ce îl determină să facă răul.

□ **Cum ai apărât-o pe Grușenka din Karamazovii.**

■ Exact. Chiar mi-am dorit foarte mult să nu fie acuzată de ce face, să se vadă că ea ar fi putut fi partenera ideală a lui Alioșa.

□ **Când scria Frații Karamazov, Dostoievski își asigura prietenii că până la urmă Alioșa va fi mai tare decât Ivan. Ceea ce nu s-a întâmplat.**

■ Când un om face rău e mai apărât. E apărât și ocrotit de cel care face un rău mai mic sau de cel care face un rău mai mare. Dar la noi în spectacol Dragoș Păslaru era extraordinar în Alioșa.

□ **Când ești pe scenă ai timp să te uiți la alții?**

■ Sigur că ne ajutam. George Constantin, care este un mare artist, dacă nu cel mai mare, și de la care am învățat foarte mult, aproape că dirijează tot ce se întâmplă pe scenă. El știe dintr-o privire, dintr-o lăsarare de pleoape să-ți spună dacă e bine sau dacă e rău, și dacă e rău, e jale.

□ **Când spui „am învățat de la Beate Fredanov, de la George Constantin“, la ce anume te referi?**

■ Am redescoperit recent niște însemnări; îmi notasem ce ne spunea Beate în anul I: „E o meserie îngrozitoare, care, pe lângă talent, are nevoie de multă muncă. În fața fiecărui rol ești nehotărât, nu te găsești, nu știi ce să faci, mai ales cum să faci, și nimeni nu te poate ajuta. Ai nevoie de curaj, de adevăr, de tenacitate în acțiune, un amestec ciudat de încredere și neîncredere, de modestie în fața marilor artiști și de orgoliu în fața neaveniților. Ai nevoie de foarte multă afecțiune și de curajul de a rămâne singur cu gândurile tale. Dacă ești dispus să te sfășii, să suferi, să suporti neînțelegerea, resentimentul, dacă te poți umili, atunci ești pregătit să intri în această meserie. Fără această umilință permanentă nu poți deveni artist. E o meserie în care nimeni nu-ți poate garanta viitorul. Viitorul care, în orice caz, va fi trist: ratarea e tragică, triumful te transformă într-un om public și atunci nu mai ai liniște. Oricine se poate agăța de tine, te poate scuipa, te poate nega, și e inutil să te aperi“. Când auzai așa ceva în anul I, dacă aveai nervii slabi te lăsași de meserie.

E o meserie îngrozitoare și în același timp, fascinantă pentru că nu ești niciodată singur. Depinzi foarte mult de firea ta, nu stai între patru pereți, nu ești sigur de ceea ce faci. Dacă cel de alături e sub tine, te trage în jos și te duce undeva departe, în groapă. Dacă este cineva cu foarte mari calități, cum am avut eu norocul de a fi în preajma lui George Constantin în atât de multe spectacole... La **Fecioara și moartea** repetițiile erau chinuitoare și în același timp extraordinare. Avea un fel de violență în a mi spune că nu e bine. Făcea cu mine un antrenament absolut necesar rolului. Rolul l-am

reușit aproape 50% – datorită lui. Am avut șansa că Valeria Seciu n-a vrut să facă acest rol, șansă extraordinară. Îți trebuie multă generozitate ca să renunți la un asemenea rol. Din păcate spectacolul nu are șansa pe care ar merita-o. Piesa pare foarte simplă, e însă i-am simțit adevărul, cum curg vorbele, cum crește, cum nimic nu e întâmplător.

□ **E o meserie în care depinzi foarte mult de ceilalți. Se trece acum în teatre printr-o perioadă în care relația între oameni e distorsionată, e alterată.**

■ La teatru eu nu simt lucrul ăsta. Am norocul să nu lucrez cu oameni care-mi sunt antipatici. Există antipatii inexplicabile, fiziologice, peste care treci cel mai greu.

□ **S-ar putea ca în viitor, cel puțin pentru o vreme, teatrele de echipă să dispară.**

■ De aia probabil că și invidiez teatrul din Craiova. l-am spus directorului Boroghină că aș vrea să mă duc la ei pentru un spectacol, pentru că acolo, în momentul ăsta, e o echipă. În București nu există o echipă și cele care au fost au explodat. La noi încă e bine, echipa actoricească e bună, din păcate nu avem regizori, nu avem un director care să aibă un gând. Teatrele ar trebui diferențiate prin propuneri, nu pot fi toate teatrele din București teatre de repertoriu. „Nottara“ este situat pe bulevard. Să fie un teatru de bulevard, dar de bună calitate. Cine vrea și e în stare să facă teatru de bulevard, rămâne și îl face, cine nu, pleacă în altă parte. Sau să existe o propunere.

□ **Ai vrea să fii director de teatru?**

■ Cred că e un lucru îngrozitor de greu. Pe lângă dificultățile de armonizare a echipei de actori, trebuie dirijat mecanismul tehnic. N-aș fi în stare, nu sunt o bună organizatoare. De-abia apuc să mă organizez pe mine; a fost o perioadă, între '89 și '92, când n-am lucrat nimic. Am pierdut patru ani din viață, dintr-o vârstă rodnică, vrând să fac un spectacol cu Dan Micu. Dar am fost incapabili să ne apucăm de ceva, atât de șocați eram de ce s-a întâmplat și de ce întorsătură a luat totul. Când am intrat în al patrulea an în care nu făcusem nimic, m-am speriat; pentru că, stând, mori. În mod normal, dacă faci un rol mare pe an și unul așa și așa – e bine. Dar e obligatoriu să le faci pe astea, altfel lumea te uită imediat. E o meserie perisabilă, în care e greu să revii, e greu să-ți păstrezi tonusul. Valeria Seciu m-a salvat. De la **Taifun** până la **Regele moare** n-am făcut nimic. Ne-am apucat de **O noapte furtunoasă** și de **Victimele datoriei**, cu Mircea Diaconu și Dragoș Păslaru. Dar după alegeri, după mineri s-a ales praful din totul. Dragoș e acum la Bulandra. E un artist extraordinar – îl simți pe scenă cum și se întâmplă cu foarte puțini, dar publicul nu-l urmează până la cota pe care o propune el. Are o putere teribilă. Foarte ciudat.

□ **Noi facem un efort extraordinar să uităm, să nu vorbim despre faptul că azi Gina Patrichi a murit.**

■ Orice am spune, ar fi prea puțin. Suntem mai singuri, mai săraci, mai seci, mai funcționari. A fost o mare artistă, cu o vitalitate despre care nu puteai crede că va ceda. De necomparat. Sper să ne amintim tot timpul de ea. Poate că acum, undeva, ea râde. E foarte bine că a scăpat de degradarea asta fizică și de umilința bolii, deși cred că și-a purtat această boală... Era extraordinară în **D'ale carnavalului** și în **Clipe de viață**. Ce talent, ce om și ce generozitate! Foarte mulți o credeau caustică, rece, drastică. Dimpotrivă, ea avea o generozitate și o libertate pe care i le dădea talentul. Știa să spună clar când un lucru nu era bun. Și cum privea spectacolele, și cum le gândea, și cum găsea câte un lucru bun în cele mai catastrofale situații... Spunea, când a luat premiul UNITER, că nu folosește lacrima pe scenă, că ea crede că există multe alte modalități și mijloace de a emoționa...

Am povestit în continuare despre Gina Patrichi. Credeam că ajută. De fapt știm că se plătește prețul.

MAGDALENA BOIANGIU

